

експропріація індивідуальних селянських господарств. У процесі колективізації і розкуркулення сталінський режим штучно розколов селянство за майновою ознакою, налаштувавши бідняків та середняків проти заможних і вмілих господарів, що започаткувало заздалегідь спланований і реалізований радянською владою системний процес нищення традиційної української культури та її носіїв – українського селянства. Наприкінці 1920-х – початку 1930-х рр. українське селянство зазнало найбільших потрясінь, які кардинально вплинули на традиційну українську культуру та були катастрофічними за своїми наслідками, оскільки саме тоді почався процес нищівної руйнації традиційного способу життя українських селян.

Актуальними напрямками подальшої розробки окресленої проблеми є висвітлення різносторонніх аспектів повсякденне національно-культурного та духовного життя українського селянства у 20-30-х рр. ХХ ст., оскільки не зважаючи на те, що в сучасній українській історіографії декларуються культурно-духовні пріоритети, у вітчизняній історії залишаються прогалини, для заповнення яких належить здійснити комплексне конкретно-історичних досліджень культурно-духовних процесів, що відбувалися в українському селі, реконструювати «живого» українського селянина як носія певних уявлень про економіку, політику, право, віру та мораль, соціальних настроїв та почуттів.

Джерела та література

1. XVIII съезд ВКП(б): Стенографический отчет. – М.: Госполитиздат, 1939. – 516 с.
2. ГДА СБУ. – Ф. 6. – Оп. 12. – Од. зб. 75214. – Арк. 22.
3. ГДА СБУ. – Ф. 16. – Оп. 27. – Од. зб. 13. – Арк. 19.
4. ГДА СБУ. – Ф. 16. – Оп. 28. – Од. зб. 18. – Арк. 12, 14, 42.
5. ГДА СБУ. – Ф. 16. – Оп. 31. – Од. зб. 30. – Арк. 86, 87, 94.
6. Голод 1932-1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів: Збірник документів / Керівник і упорядник Р.Я. Пиріг. – К.: політвидав України, 1990. – 605 с.
7. Михайлов О.М. Культурний розвиток українського села в роки соціалістичного будівництва (1929-1941). – К.: Держполітвидав УРСР, 1963. – 159 с.
8. Примерный устав сельскохозяйственной артели, принятый Вторым всесоюзным съездом колхозников-ударников и утвержденный Советом народных комиссаров СССР и Центральным комитетом ВКП (б) 17 февраля 1935 г. – М.: Сельхозгиз, 1935. – 48 с.
9. Социалистическое строительство СССР: Статистический ежегодник. – М.: Изд-во ЦУНХУ Госплана СССР, 1935. – 690 с.
10. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Ч. III. – Од. зб. 6212. – Арк. 38.
11. ЦДАГО України. – Ф. 1. – Оп. 20. – Ч. III. – Од. зб. 6283. – Арк. 4, 110.

УДК:94(477) «1920/39»

В.С. Виздрик

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ У ВІДНОВЛЕННІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ В 20-30-Х РР. ХХ СТ. НА ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

Досліджено діяльність та роль українських політичних партій у становленні кооперативного руху на західноукраїнських землях. Проаналізовано економічно обґрунтоване і цілеспрямоване запровадження сільськогосподарської кооперації, як історично випробуваних ринкових форм виробничої діяльності в сільському господарстві. Висвітлено форми та методи діяльності партій у сфері кооперації, що знайшли своє втілення у процесах соціального розширення галицько-волинського села.

Ключові слова: Західна Україна, сільськогосподарська кооперація, політичні партії, рикові відносини, господарства фермерського типу.

Исследована деятельность и роль украинских политических партий в становлении кооперативного движения на западноукраинских землях. Проанализированы экономически обоснованное и целенаправленное внедрение сельскохозяйственной кооперации, как исторически испытанных рыночных форм производственной деятельности в сельском хозяйстве. Освещены формы и методы деятельности партий в сфере кооперации, которые нашли свое воплощение в процессах социального расслоения галицко-волинского села.

Ключевые слова: *Западна Україна, сільськогосподарська кооперація, політичні партії, риночні відносини, господарства фермерського типу.*

The activity and the role of Ukrainian political parties in the development of cooperative movement in the Western Ukraine were investigated. Economically feasible and purposeful introduction of agricultural cooperation as historically proven market forms of production activities in agriculture are analyzed. The forms and methods of the political parties' activities in the social stratification processes of Galicia-Volyn have been emphasized.

Key words: *Western Ukraine, agricultural cooperation, political parties, market relations, farm type management.*

Економічна політика Польщі, яка була спрямована на пришвидшення монополізації, розвитку замкненого національного господарства, відособленого від економіки інших країн, особливо згубно позначилася на господарському стані західноукраїнських земель. Вплив політики санації яскраво виявився у відсутності будь-яких зусиль з боку держави щодо ліквідації економічної відсталості Західної України. Уряд не зробив і не планував жодної значної інвестиції в індустріалізацію краю. У провідній галузі економіки — сільському господарстві — санаційна диктатура також нічого не зробила, щоб зменшити гостроту аграрного перенаселення в українських селах (дбаючи лише про інтереси польських поміщиків, у першу чергу — власників великих земельних латифундій). Більше того, продовжувалась планова аграрна колонізація польськими осадниками кращих земельних площ. Така економічна політика гальмувала не тільки виробничо-технічний, а й соціально-економічний прогрес і значною мірою обумовила небачену в європейських країнах убогість і злиденність основної маси населення краю, а в деяких гірських та підгірських місцевостях воно періодично зазнавало голоду.

Від кресової політики санації, як і за попереднього режиму, потерпали не лише трудові верстви населення, а й українські підприємці, їх господарські заклади в період кризи й після неї, як правило, були позбавлені кредитів державних банків, відчували великі перешкоди адміністративного порядку. Національно свідомі українці (включаючи пропольські налаштовані елементи) були позбавлені доступу до роботи в державних і місцевих установах, нерідко зазнавали політичного терору і репресій. Усе це породжувало обстановку перманентної нетерпимості соціальних низів до режиму, помірковану опозиційність з боку українських національно-ліберальних сил та прямі виступи лівих і крайніх націоналістичних угруповань. Неабияку роль, у зміцненні економічних позицій та консолідації політичних сил українського фермерства, відіграла сільськогосподарська кооперація, яку в політичному контексті слід розглядати як форму національного руху.

Це зумовлює актуальність нашого дослідження, оскільки на сучасному етапі Україна перебуває в лещатах затяжної економічної кризи. Особливої гостроти ця криза набула в сільському господарстві. Однією з основних причин накопичення кризових явищ в сільському господарстві України є відсутність науково обгрунтованої та економічно виваженої концепції аграрної політики. Необхідно проаналізувати власний історичний досвід на прикладі аграрної історії західноукраїнських земель у міжвоєнний період.

Першими спробами наукової розробки теми можна вважати низку праць активних діячів українського кооперативного руху на західноукраїнських землях — К. Коберського[8], Ю.Павликовського[13], М. Туган-Барановського[16], Є.Храпливого[18]. Дослідження окремих аспектів історії діяльності українських політичних партій у сфері сільськогосподарської кооперації висвітлювали — І.Васюта[2], С.Злупко[7], Л.Корнійчук[10], В.Марочко[12], Я.Пришляк [14], І.Соляр [15].

Аналіз наукової літератури показує, що дана тема недостатньо висвітлена як в узагальнюючих працях з історії України та Польщі, так і спеціальних працях українських дослідників, що торкаються еволюції західноукраїнської кооперації.

Мета роботи — з'ясувати роль українських політичних партій у створенні українських кооперативних організацій, що давало можливість залучити західноукраїнське населення до активного суспільно-політичного життя.

На хвилях політичних і економічних потрясінь міжвоєнного періоду була побудована високо-централізована організація українських кооперативів різних типів, об'єднаних у повітові союзи, які, в свою чергу підпорядковувалися Центросоюзу, «Народній торгівлі», Маслосоюзу і Центробанку. На вершині цієї піраміди перебував Ревізійний союз українських кооперативів (РСУК).

Українська кооперація виплекала функціонерів Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО), Української соціалістично-радикальної партії (УСРП), Української партії

національної роботи (УПНР), Українська соціал-демократичної партії (УСДП), Сельробу та інших українських політичних партій. Ідеологи й керівники українського кооперативного руху вважали розвиток усіх її типів ефективним засобом вирішення як економічних, так і соціально-політичних проблем усього селянства. Один з лідерів УНДО, голова ради РСУК Ю.Павликовський був упевнений, що кооперація «загоїть рани нездорового аграрного устрою», залікувати які неспроможний «навіть перехід усієї нетрудової земельної власності в трудові руки». Позитивно розв'язати аграрне питання українського «напівпролетаризованого селянства», на його думку, могла «попри заспокоєння голоду землі, ... доцільна кооперативна організація хліборобів» [9, с.163-164].

Головним засобом економічного впливу на західноукраїнських землях УНДО вважало кооперативні товариства, що створювалися за національною ознакою, а за характером господарської діяльності були асоціативними ринково-капіталістичними підприємствами, які добровільно об'єднували у певній сфері виробництва, а частіше обміну, як правило, приватновласницькі господарства селян. Проте повоєнна відбудова української кооперації ускладнювалася гіперінфляцією польської марки, що тривала до середини 20-х років, і правовою невизначеністю кооперативного руху. Відразу після прийняття польським сеймом закону про кооперацію (29 жовтня 1920 р.) українська кооперативна верхівка, представлена переважно діячами УНДО, відновила діяльність Ревізійного союзу українських кооперативів РСУК, який очолив і був довготривалим його головою один із лідерів УНДО Ю.Павликовський. РСУК став організаційно-ревізійним та ідейним центром провідного відгалуження кооперації в регіоні. У 1921—1924 рр. число кооперативів усіх типів, підпорядкованих РСУК, збільшилося і 579 до 840 [4, ф.1, оп.52, спр.596, арк.45]. Було відновлено діяльність спеціалізованих кооперативних об'єднань — «Народної торгівлі», Центросоюзу, Маслосоюзу, Центробанку, що стали економічним оплотом тих соціальних верств, які перебували здебільшого у спектрі інтересів УНДО.

Свій вплив на селянський рух соціалісти-радикали проводили через значну кількість читалень «Просвіти» і кооперативні товариства, якими керували їхні послідовники. З ініціативи Української радикальної партії (УРП) і Українська партія соціалістів-революціонерів (УПСР) в січні 1925 р. було засноване профспілкове об'єднання малоземельних селян та сільськогосподарських робітників — Союз селянських спілок (ССС), що невдовзі став досить активною політичною силою. Львівський воевода у циркулярі від 28 березня 1926 р. попереджав старост повітів про небезпеку з боку ССС, який, «безсумнівно, піде... у напрямі класового і національного усвідомлення селянськими масами потреби використання селянських страйків і навіть заворушень на аграрному тлі» [4, ф.271, опс.1, спр.290, арк.3].

Станом на 1930 р. спектр партійних впливів на кооперацію в Західній Україні був таким: 64,4% українських кооперативів перебували під впливом УНДО, 16,4% - УСРП, близько 15,8% - під впливом комуністичних політичних сил, невизначеними залишалися партійні впливи на 3,4 % кооперативних організацій. Домінуючі позиції в Галичині займали українські партії національно-демократичного табору (90%), у північно-західних українських землях цілком очевидною була перевага комуністичних політичних сил (66%) [6, с.12].

Важливе місце у діяльності УНДО першої половини 1930-х рр. займали питання господарської самоорганізації українського населення. Націонал-демократи були переконані у тому, що економічна самостійність - передумова соціального й національного визволення. Саме тому вони стали організаторами широкого кооперативного руху, активними діячами господарських та фінансових організацій краю. Члени УНДО очолювали більшість економічних установ краю: РСУК - Ю. Павликовський (1922-1944 рр.), Центросоюз - О. Луцький (1930-1939 рр.), Центробанк - К. Левицький (1898-1939 рр.), «Сільський господар» - Є. Храпливий (1928-1939 рр.).

Одним із пріоритетних напрямів діяльності УНДО у сфері кооперації була оборона українських кооперативних організацій від зловживань з боку польських адміністративних чинників. У своїй практичній роботі, спрямованій на захист української кооперації, УНДО великого значення надавало діяльності в польському парламенті, з трибуни якого націонал-демократи піддавали критиці репресивну політику уряду, вносили конкретні пропозиції та поправки до польських законопроектів у справах кооперації.

У другій половині 1931 р. заходами місцевого староства було зачинено 34 українських кооперативи у Дубенському повіті на Волині. В грудні 1931 р. Український клуб подав інтерпеляцію до міністра внутрішніх справ та міністра промислу і торгівлі про їх незаконне закриття. Домагаючись відновлення діяльності незаконно замкнених кооперативів, притягнення винних до відповідальності та відшкодування завданих збитків, парламентарі УНДО намагалися покращити становище

українських кооперативних організацій, вимагали від влади надання можливості для повноцінної діяльності економічних товариств [20, арк. 73-74].

УНДО намагалося згуртувати навколо своєї організації якнайбільше осіб, використати кооперативні установи як трибуну у боротьбі за маси. Виконуючи вказівки керівних органів, члени партії сприяли створенню кооперативних установ у селах і містечках краю, широко пропагували ідеї кооперації серед загалу. Значного розвитку набула практика організації кооперативних курсів, читання лекцій, проведення господарсько-кооперативних конференцій, віч, нарад. Активну участь в організації вічевої кампанії брали депутати від УНДО Ю.Павликовський, С. Кузик, С. Баран, О. Яворський, О. Луцький, І. Заваликут. Так, в березні 1932 р. в Радехові відбулося політично-господарське віче, яке зібрало понад 400 осіб. З промовою про важке економічне становище західноукраїнського населення виступив посол О. Луцький. Він закликав присутніх до створення кооператив та виробництва таких товарів, яких потребував не лише внутрішній, але й зовнішній ринок. З метою захисту інтересів сільськогосподарських виробників повіту, спонукав їх до об'єднання в організаціях «Сільського господаря» та сільськогосподарських кооперативах [5, ф.231, оп.1, спр.1893, арк. 22-23]. Захищаючи інтереси української кооперації, УНДО прагнуло протистояти польському режимові і забезпечити сприятливі умови для діяльності українських кооперативних організацій.

Ідейно-організаційним і ревізійним центром української кооперації був РСУК. Він сприяв поширенню кооперативної ідеї серед селянства, забезпечував створення розгалуженої кооперативної мережі, здійснював періодичні перевірки та ревізії діяльності кооперативів усіх рівнів, координував співпрацю окремих видів західноукраїнської кооперації: молочарську (Маслосоюз), споживчу (Центросоюз, «Народна торгівля»), кредитну (Центробанк). У 1929 р. у сферу діяльності РСУК було включене товариство «Сільський господар». У 1933 р. кількість кооперативів усіх типів, підпорядкованих РСУК, становила 3194, а їх членами були понад 440 тис. осіб. На початок 1930-х рр. РСУК став найбільшим кооперативним союзом у Польщі: у 1930 р. під його підпорядкуванням знаходились 26,3 % загальної кількості кооперативів, хоча українці становили лише 11 % населення. Водночас п'ять польських ревізійних союзів об'єднували лише 61 % кооперативів [1, с. XLI].

Керівництво РСУК здійснювалось виключно лідерами УНДО, що сприяло посиленню економічних впливів та централізації господарського життя в руках партії. Довголітнім головою Ради РСУК та її президії був провідний ідеолог та організатор кооперативного руху - Ю. Павликовський. Він трактував кооперацію насамперед як інструмент національного визволення, здобуття економічної самостійності українців в Польщі, підтримки українських промисловців і підприємців як економічного хребта нації. Маніфестацією кооперативної дисципліни та громадської солідарності західноукраїнського населення був VII Крайовий кооперативний з'їзд, який відбувся 29 червня - 1 липня 1932 р. у Львові. На підставі прийнятих резолюцій О. Луцький розробив періодичний план діяльності для усіх видів кооперативів. Завдяки цьому плану вдалося вивести з-під удару українську кооперацію в період господарської кризи 1929-1933 рр., під час пацифікації та погромів українських сільськогосподарських кооперативів 1930 р. та обмеження терену діяльності РСУК польським урядом [3, с. 367].

РСУК намагався охопити організаційною діяльністю всі українські землі, які перебували під владою Польщі. Проте, у 1934 р. розпочалася реорганізація системи української кооперації у відповідності до нового кооперативного законодавства Польщі. 9 травня 1934 р. у сеймі було ухвалено новий кооперативний закон, згідно з яким РСУК втратив право ревізії всіх кооперативів Краківського, Волинського, Поліського й Люблінського воєводств, а на території трьох східно-галицьких воєводств - право ревізії будівельних і ошадно-позичкових кооперативів. У результаті новацій зі складу РСУК було виведено 430 українських кооперативів, які були змушені перейти під «опіку» польських місцевих кооперативних союзів [1, с. XLI].

УНДО займало домінуючі позиції в Краєвому молочарському союзі «Маслосоюз», який відіграв роль організаційно-торговельної централі для західноукраїнських молочарських кооперативів. Керівники Маслосоюзу - А. Палій, А. Мудрик, О. Лис, А. Мидляк, М. Хронов'ят - активно підтримували політику націонал-демократів. Так, А. Мудрик, у політичному житті сам активної участі не брав, але підтримував УНДО, будучи рядовим членом партії. Для допомоги Маслосоюзові в плановій реорганізації кооперативного молочарства, його районізації та координації при РСУК був створений окремий інспекторат кооперативного молочарства, який у 1929-1931 рр. очолював один з лідерів УНДО - Є. Храпливий, потім тривалий час О. Зибенко, а Ю. Павликовський впродовж 1926-1944 рр. був головою Надзірної ради Маслосоюзу [17, с. 344]. Завдяки наполегливій

праці своїх керівників західноукраїнська молочарська кооперація впевнено зміцнювалася на внутрішньому ринку.

Органічна праця громадських організацій краю була запорукою зміцнення громадсько-політичних впливів націонал-демократів. Співпраця Маслосоюзу з «Сільським господарем», «Просвітою», «Рідною школою», «Союзом українок» була важливим чинником ефективної діяльності української молочарської кооперації. З метою підвищення грамотності населення «Маслосоюз» фінансово підтримував роботу спеціальних секцій «Просвіти», «Рідної школи», «Союзу українок», створював гуртки з ліквідації неписьменності. Широку кампанію під гаслом «Скріпимо кооперацію масовим членством» у 1932 р. розпочали кооперативні секції при філіях і гуртках «Союзу українок» [21, с. 13]. Це дозволило залучити до кооперативів, в тому числі молочарських, значну кількість українського жіноцтва. Громадсько-економічна співпраця української молочарської кооперації з названими організаціями сприяла економічному самозахисту галицького селянства, поширенню впливів УНДО і була важливим чинником внутрішньої консолідації українців під владою Польщі.

У тісному поєднанні з українською кооперацією, спираючись на її фінансову допомогу, діяло крайове хліборобське товариство «Сільський господар», створене у 1898 р. представниками аграрного капіталу. У 1929 р. було затверджено його новий статут, яким визначено головну мету товариства: гуртувати хліборобів для захисту їх станових інтересів, піднесення економіки, добробуту і культури селян, розвитку сільськогосподарської науки й освіти. Діяльність товариства поширилася на всі українські землі у складі Польщі. Однак уже 1937 р. польські можновладці, переслідуючи український кооперативний рух, розпустили на українських північно-західних землях усі осередки «Сільського господаря», обмеживши сферу його функціонування Галичиною. Але ця чергова антиукраїнська акція не позначилася на зростанні кількості членів товариства.

«Сільський господар» мав триступеневу структуру: головна рада у Львові, яку очолювали Т. Войнарівський (1929—1936) і М. Луцький (1936-1939), відділення у повітах та гуртки у селах. Первинні осередки товариства в 1938 р. охоплювали 53,8% громад Східної Галичини і об'єднували 155,6 тис. індивідуальних 111,4 членів, які представляли 17,6% господарств краю. Членами товариства були також 2254 кооперативи [19, с.36]. За цей період було значно змінено підхід і методи поширення сільськогосподарського знання та практичного впровадження новітньої техніки в сільське господарство. Перебуваючи на посаді головного директора товариства, Є. Храпливий став організатором Секції хліборобського вишколу молоді. З цією метою він писав статті, готував підручники для теоретичної підготовки учнів, а також започаткував видання фахового журналу під назвою «Хліборобська молодь». Є. Храпливий разом з сенаторкою О. Кисілевською доклали чимало зусиль для поширення та поглиблення організації сільського жіноцтва в Секціях господинь при гуртках «Сільського господаря». При централі товариства була організована Головна секція господинь, яку очолила О. Кисілевська. Її метою була планова робота над покращанням долі українських жінок-селянок [11, с.237- 238].

У зв'язку з поступовою зміною політики УНДО, в українській кооперації зростали впливи ОУН, яка створювала при кооперативах націоналістичні гуртки та секції і через них цілеспрямовано поширювала свої видання. Це призвело до зниження авторитету УНДО серед українських кооперативів. З переходом до політики нормалізації, націонал-демократи і далі намагались всіма силами розбудувати українські кооперативи. Проте, УСРП протестувала проти намагання втягнути кооперацію на шлях нормалізаційного курсу, закидала націонал-демократам зраду національних інтересів.

Отже, в умовах національної дискримінації українства діяльність політичних партій спрямовувалася на правовий захист українських кооперативних організацій від утисків з боку державних і адміністративних чинників, налагодження дієвої організаційної підтримки кооперативного руху, що створювало сприятливі умови для розвитку кооперації. Найбільш впливовою партією цього періоду була УНДО, яка не лише стала популяризаторами ідей кооперації серед населення краю, а й сприяла внутрішньому зміцненню системи української кооперації та зростанню її авторитету.

Узагальнення і впровадження на практиці історично-економічного досвіду розвитку ринкової економіки на західноукраїнських землях є важливим загальнонаціональним завданням, яке потребує подальших досліджень на перспективу. Дослідження ролі українських політичних партій у відродженні української кооперації можуть принести помітний позитивний досвід з реформування аграрних відносин в Україні.

Джерела та література

1. Атлас України й сумежних країн [під. заг. ред. В.Кубійовича]. – Львів:
2. Український видавничий інститут, 1937. -66 карт. XLVIIIс.;
3. Васюта І. Галицько-Волинське село між світовими війнами: Монографія. – Львів: Каменяр, 2010. - 507с.;
4. Витанович І. Історія українського кооперативного руху / І.І.Витанович. – Нью-Йорк: Товариство української кооперації, 1964. -625с.;
5. Державний архів Львівської області;
6. Державний архів Тернопільської області;
7. Дрогомирецька Л.Р. Українська кооперація в громадсько-політичному житті Західної України 1920-1939рр.: автореф. дис. канд. іст. наук: спец.07.00.01. «Історія України» / Л.Р.Дрогомирецька. – Івано-Франківськ, 2004. -20с.;
8. Злупко С. Економічна думка України (від давнини до сучасності). - Львів,2000. -491с.;
9. Коберський К. Буквар кооперації. – Львів, 1939. -158с.;
10. Кооперативна республіка. -1934. –№2.;
11. Корнійчук Л. Становище трудящого селянства західних областей України під владою панської Польщі. –К.,1957. -352с.;
12. Крамар Ю.В. Участь українських політичних партій у парламентських виборах 1930 року на Волині / Ю.В.Крамар // Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2007. –С.198-203.;
13. Марочко В. Українська селянська кооперація. Історико-теоретичний аспект (1861-1929рр.). –К., 1995. -287с.;
14. Павликовський Ю. Слідами розвою ідеї кооперації і союзного устрою в народній торгівлі. - Львів,1923. -63с.;
15. Пришляк Я. Шляхами кооперації – до економічного відродження України. – Монреаль – Стрий, 1994. -85с.;
16. Соляр І. Зовнішні орієнтації національно-державницьких партій Західної України (1923-1939рр.). – Львів: Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, 2011. -356с.;
17. Туган-Барановський М. Кооперація, її природа та мета. – Львів, 1936. -296с.;
18. Українські кооператори. Історичні нариси. Кн.І. –Львів: Вид-во «Укоопосвіта» Львівська комерційна академія, 1999. -456с.;
19. Храпливий Є. Основи кооперативного молочарства. - Львів,1927. -179с.;
19. Храпливий Є. Сорок літ праці кураєвого господарського товариства «Сільський господар». – Львів, 1939. -40с.;
20. Центральний державний історичний архів України, м. Львів ф.392, оп.1, спр.14.;
21. Шміло О.П. Українська молочарська кооперація Галичини у міжвоєнній Польщі (1921-1939рр.): автореф. дис. канд. іст. наук: спец.07.00.01. «Історія України» / О.П.Шміло. – Львів, 2006. -21с.

УДК 303.446.4 : 796.03 (477)

Ю.О. Тимошенко

ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ СПОРТИВНОГО ЖИТТЯ В ПІДРАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ В 1930-ТІ РОКИ

Анотація. З'ясовано стан, в якому перебувала спортивна сфера України в міжвоєнний період, визначено, що саме в той час формується вся система майбутнього радянського спорту. Модель творення героїв була поширена зі світу спорту на всі сфери суспільного життя СРСР. Робота ґрунтується на використанні історичного аналізу архівних джерел, завдяки чому досліджено ступінь популярності та поширення тих чи інших видів спорту, особливості їх культивування. Закцентовано увагу на тому, що футбол користувався найбільшою популярністю серед радянських людей.

Ключові слова: спорт, фізична культура, змагання, футбол.

Tymoshenko Y.O. Historical analysis of sporting life in soviet UKRAINE in 1930th. Annotation. The state is found out in which the sporting sphere of Ukraine was in the intermilitary period; it is dedined, that in that exactly period the entire system of the soviet sport is formed. The model of creation of heroes was widespread from the world of sport on all spheres of public life of the USSR. Work is based on the use of